

10 L'OPINIÓ

Eleccions a Euskadi: dinàmica de blocs i alguna sorpresa

La competència entre partits a Euskadi respon a la lògica d'un model ideològic bidimensional, on hi ha dos eixos principals de debat, en aquest cas l'eix esquerra-dreta i el de sentiment de pertinença a Euskadi o a Espanya. És un sistema com el català, però amb alguna variant important, que explica les diferències entre un i altre.

El sistema bidimensional genera més espais competitius que un sistema d'un sol eix, com pot ser l'espanyol, on la competència s'estableix principalment entre esquerra i dreta. En un esquema com el basc hi ha quatre espais ideològics principals: l'esquerra basquista, l'esquerra espanyolista, la dreta basquista i la dreta espanyolista.

De la mateixa manera que en el sistema espanyol pot assimilar-se grosso modo cada espai a una formació política (PSOE a l'esquerra, PP a la dreta), en el cas basc també és possible fer aquest exercici:

- La força principal de l'esquerra basquista ha estat el que s'ha conegut tradicionalment com a "esquerra abertzale", que ha tingut diferents noms al llarg dels anys i que ara s'agrupa a la candidatura EHBildu.
- A la dreta basquista la representa majoritàriament el PNB des dels anys trenta.
- La força primera de l'esquerra espanyolista és el PSE-EE.
- I el partit que recull la majoria de suports de la dreta espanyolista és el PP.

Òbviament, hi ha més partits a Euskadi, tot i que de dimensions menors en quant a suport electoral, el que els converteix en forces secundàries.

En un sistema així les competències entre partits són diverses i funcionen en dues lògiques diferents en funció de quin eix sigui el que considerem: l'esquerra-dreta o el sentiment de pertinença.

A diferència de Catalunya, a Euskadi la competència principal no s'estableix entre socialistes i nacionalistes en l'espai del centresquerra dual. El sentiment identitari basc i la relació entre els partits ha fet que el tipus de competència principal a Euskadi es configuri dins de cadascun dels blocs definits per l'eix de sentiment de pertinença.

Així, es produeix un fenomen curiós de diferenciació entre la competència retòrica i la competència real, cosa que no passa tan clarament a Catalunya.

Si hom escolta els discursos dels partits bascos, la retòrica és netament identitària. El PP i el PSE critiquen la deriva sobiranista del PNB, el PNB critica l'afany recentralitzador del govern Rajoy, EHBildu apel·la a la lluita contra les forces espanyolistes. La competència és clarament entre blocs.

**La retòrica de
confrontació
de blocs en el
fons amaga
una competèn-
cia per fer-se
amb la prima-
cia dins de ca-
dascun dels
blocs**

Ara bé, la competència real, la disputa pels votants, no s'estableix entre blocs sinó a l'interior d'aquests. Els sondeigs històricament han demostrat que hi ha pocs votants que fluctuen entre els partits nacionalistes i els autonomistes, mentre que el segment més important de canvi electoral es produeix entre forces autonomistes, d'una banda, i basquistes, de l'altra.

La retòrica de confrontació de blocs en el fons amaga una competència per fer-se amb la primacia dins de cadascun dels blocs. La crítica del PNB al PSE no busca aconseguir que els votants socialistes ara votin nacionalista, sinó que la majoria dels electors del bloc nacionalista optin pel PNB, com a partit que garanteix un govern nacionalista.

El mateix passa a l'altra banda. La carregada del PP contra el PNB pretén en el fons fer dels populars el partit "dels espanyols", és a dir, arrabassar suports al PSE. I el mateix fan els socialistes. No pretenen aconseguir el suport d'exvotants del PNB, sinó atraure electors del PP i d'altres forces del bloc autonomista.

Així, si s'observen els resultats de les eleccions autonòmiques a Euskadi, es veu com l'equilibri entre els blocs s'ha mantingut quasi estable, independentment de les pujades i baixades dels partits. És a dir, els guanys i pèrdues es produeixen "a l'interior dels blocs", entre els partits que comparteixen el bloc, i no "entre els blocs".

L'interès principal de les eleccions del 21 d'octubre se centra, doncs, en els equilibris de forces dins de cada bloc. Aquest interès és encara més fort si s'observen els resultats electorals de l'últim cicle, amb l'esquerra "abertzale" legalitzada.

Al bloc dit constitucionalista hi ha un empat tècnic entre PSE i PP. A les municipals, el vot als socialistes va suposar el 55% de tot el vot del bloc, mentre que a les municipals va ser el 52%. La diferència entre els uns i els altres no va passar dels 40.000 vots.

A l'interior del bloc nacionalista les últimes convocatòries han revelat un equilibri inèdit: el PNB ha aconseguit entre el 51 i el 53% del vot conjunt de les forces nacionalistes, mentre Bildu/Amaiur li frega els talons. Entre els uns i els altres, menys de 50.000 vots, tres vegades menys que la diferència que hi havia abans de la il·legalització de Batasuna (a les convocatòries de 1995 i 1999).

La impossibilitat de comparar aquestes dades amb unes eleccions autonòmiques recents (el 2009 els "abertzales" estaven il·legalitzats) aporta més morbo a la convocatòria, malgrat que tots els sondeigs preveuen una victòria del PNB.

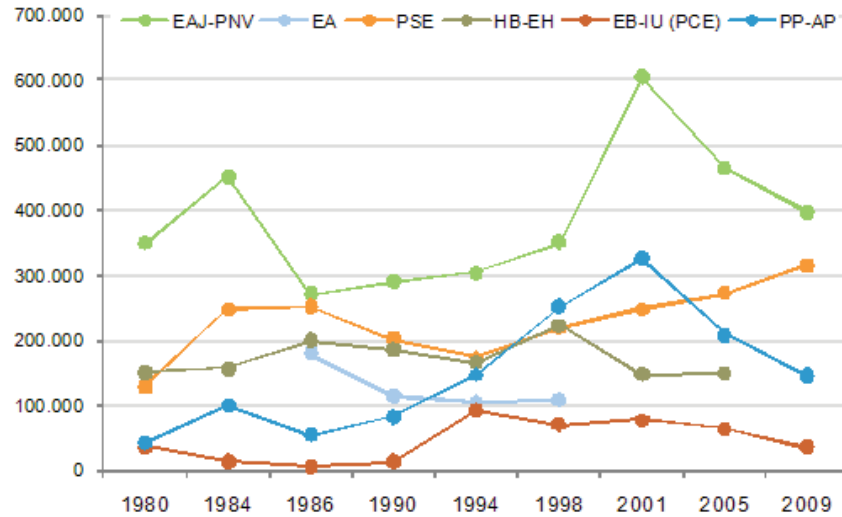
A més, aquestes eleccions se celebraran en un context amb diversos elements de novetat, susceptibles de generar alguna sorpresa.

En primer lloc, un entorn de no violència, que hauria de fer més permeable la frontera entre EHBildu i el PNB. En aquest sentit, l'elecció de la candidata "abertzale" enlloc d'una figura de perfil nítidament "radical", sembla una picada d'ull als votants nacionalistes.

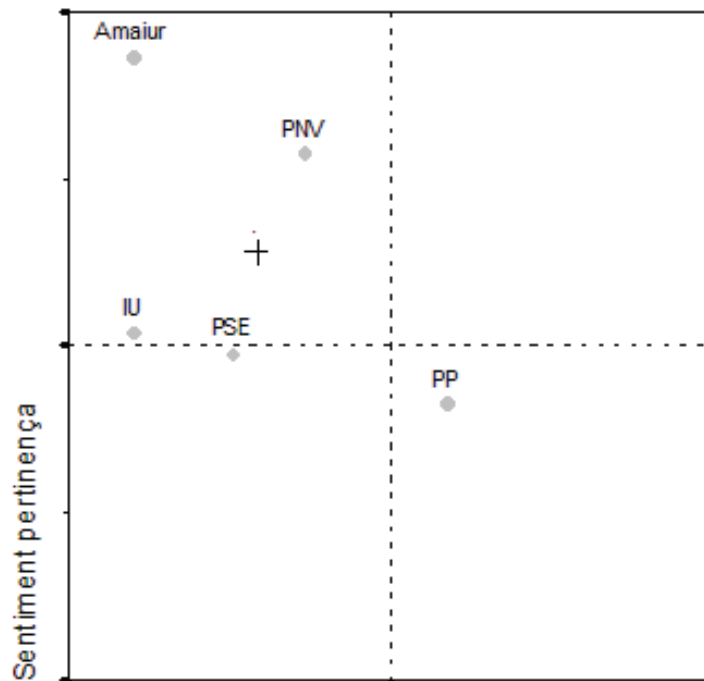
A l'altre costat, hi ha dos elements que podrien afectar l'equilibri entre PSE i PP. D'una banda, la figura de Patxi López com a primer lehendakari no nacionalista, que li podria obrir la porta a un electorat més "neutre", disposat a votar "a la persona" més que "a les sigles". De l'altra, la situació d'extrema debilitat dels partits grans a l'escenari espanyol, que constaten tots els sondeigs i que podria donar ales a opcions menors, com IU o UPyD, tot i que al llei electoral els juga en contra.

Més enllà dels discursos dels uns i dels altres, caldrà estar molt atents als equilibris de forces. El 21 d'octubre Euskadi ens podria donar alguna sorpresa.

Resultats electorals de les principals forces a les eleccions autonòmiques (1994-2009)

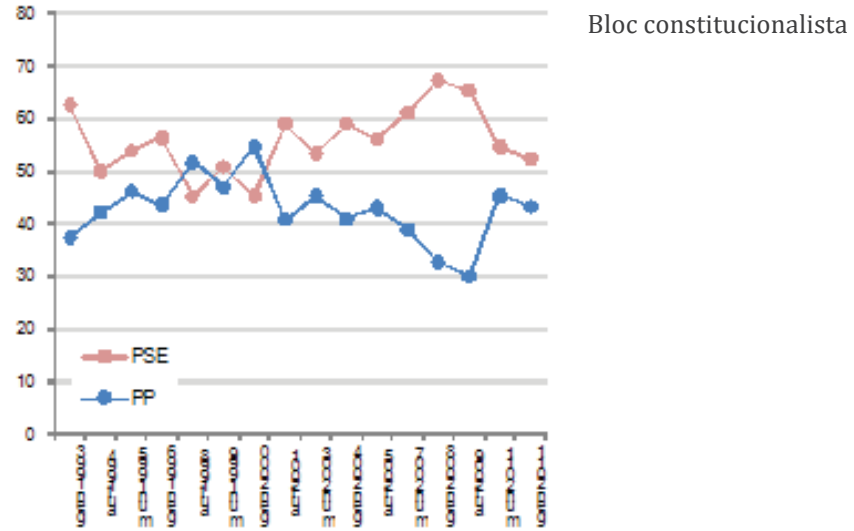

Ubicació dels electorats en l'esquema bidimensional (enquesta CIS postelectoral Generals 2011)

La creu assenyala la mitjana d'ubicació del conjunt de l'electorat basc.

Equilibri de forces en els blocs (1993-2011) en % sobre el total del bloc

Bloc nacionalista

